

pristupačnost za sve

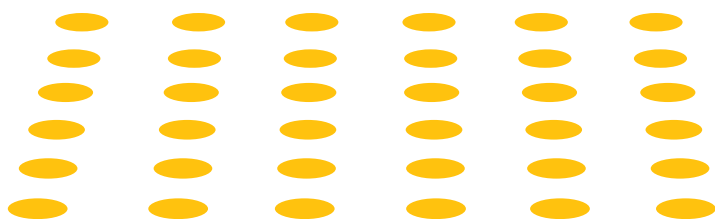
smjernice za
inkluzivnu
praksu

tiflološki muzej

pristupačnost za sve

smjernice za inkluzivnu praksu

tiflološki muzej

2022.

impresum

Nakladnik:

Tiflološki muzej

Za nakladnika/glavna urednica muzejskih izdanja:

Željka Bosnar Salihagić

Urednica priručnika:

Morana Vouk Nikolić

Autorice tekstova:

Željka Bosnar Salihagić, Nevenka Ćosić, Nina Sivec, Željka Sušić,
Morana Vouk Nikolić

Autori fotografija:

Davor Šiftar, Renato Vukić

Priprema materijala:

Mia Dožić

Lektura i korektura:

Nevena Erak Camaj

Grafičko oblikovanje i priprema:

Sound & Silence

Tisak:

Kerschoffset d.o.o.

Naklada:

500 primjeraka

Naslovnica:

taktilni dijagram izrađen povodom izložbe Murtić 100

ISBN 978-953-7287-46-7

CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001158107.

Izdavanje priručnika financijski je poduprlo Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske.

kazalo

Riječ urednice, str. 6.

1. Protiv predrasuda, str. 10.

- 1.1. O dokumentima, str. 14.
 - 1.1.1. Ustav Republike Hrvatske, str. 14.
 - 1.1.2. Opća deklaracija o ljudskim pravima, str. 14.
 - 1.1.3. Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom, str. 16.
 - 1.1.4. Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, str. 16.
- 1.2. Osobe s invaliditetom, str. 20.
- 1.3. Prava osoba s invaliditetom, str. 21.
- 1.4. Terminologija, str. 22.
- 1.5. Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine, str. 24.
- 1.6. Društveni pristup osobama s invaliditetom, str. 27.
 - 1.6.1. Model milosrđa, str. 27.
 - 1.6.2. Medicinski model, str. 27.
 - 1.6.3. Socijalni model, str. 29.
 - 1.6.4. Model prava, str. 31.

2. Osnove pristupačnosti i komunikacije s osobama s invaliditetom, str. 34.

- 2.1. Pravilnik o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, str. 37.
- 2.2. Planiranje, str. 39.
- 2.3. Prostorna prilagodba, str. 41.
 - 2.3.1. Organizacija izložbenog prostora, str. 41.
 - 2.3.2. Taktilne podne trake, str. 43.
- 2.4. Pristupačne informacije, str. 43.
 - 2.4.1. Virtualna pristupačnost, str. 43.
 - 2.4.2. Orijentacijski taktilni plan, str. 45.
 - 2.4.3. Tiskani materijali, str. 46.
 - 2.4.4. Predmetne legende, str. 46.
 - 2.4.5. Prilagodbe za posjetitelje s drugim vrstama invaliditeta, str. 47.
- 2.5. Pristupačna komunikacija, str. 48.
 - 2.5.1. Kako postupati u susretu sa slijepom osobom, str. 48.
 - 2.5.2. Osnove komunikacije s gluhim osobama, str. 53.
 - 2.5.3. Osnove komunikacije s osobama s tjelesnim invaliditetom, str. 55.

3. Zvučni opis (audiodeskripcija), str. 56.

- 3.1. Što je zvučni opis ili audiodeskripcija?, str. 59.
- 3.2. Sudionici u procesu izrade zvučnog opisa, str. 60.
- 3.3. Opće smjernice za izradu zvučnog opisa, str. 61.
- 3.4. Vizualna umjetnost/izložbe, str. 63.
 - 3.4.1. Smjernice za izradu verbalnog opisa likovnog umjetničkog djela, str. 65.
 - 3.4.2. Izrada verbalnih opisa za taktilne crteže i dijagrame, str. 71.

4. Taktilne prilagodbe, str. 74.

- 4.1. Taktilno funkcioniranje osoba s oštećenjem vida, str. 76.
- 4.2. Značajke taktilne percepcije, str. 77.
- 4.3. Taktilna grafika, str. 80.
- 4.4. Osnovne smjernice za izradu taktilnih prikaza, str. 83.
 - 4.4.1. Izrada taktilnih prikaza, str. 83.
 - 4.4.2. Izrada taktilnih prikaza trodimenzionalnih predmeta, str. 86.
 - 4.4.3. Uzorci na taktilnim prikazima, str. 87.
 - 4.4.4. Oznake na taktilnim prikazima, str. 88.
- 4.5. Brailleovo pismo, str. 88.
- 4.6. Taktilni muzejski predmeti, str. 91.
- 4.7. Taktilna galerija Tiflološkog muzeja, str. 92.

5. Kako prilagoditi izložbu posjetiteljima s invaliditetom, str. 94.

- 5.1. Što podrazumijeva prilagodba i komu je namijenjena, str. 97.
- 5.2. Opseg prilagodbe, str. 99.
- 5.3. Oblici prilagodbe, str. 100.
 - 5.3.1. Replike, str. 100.
 - 5.3.2. Taktilna grafika, str. 101.
 - 5.3.3. Brailleov tisak i uvećani crni tisak, str. 104.
 - 5.3.4. Zvučne mogućnosti prilagodbe, str. 105.
 - 5.3.5. Filmovi s audiodeskripcijom, str. 106.
- 5.4. Postupak prilagodbe, str. 107.
 - 5.4.1. Osiguravanje financijskih sredstava, str. 107.
 - 5.4.2. Osiguravanje pristupačnosti, str. 107.
 - 5.4.3. Odabir izložbenih predmeta i odabir predmeta za prilagodbu, str. 108.
 - 5.4.4. Izrada prilagodbe, str. 108.
 - 5.4.5. Testiranje/provjera prilagodbe koju provode osobe s invaliditetom, str. 110.
 - 5.4.6. Implementacija prilagodbe unutar postava izložbe, str. 110.
- 5.5. Osobe oštećena sluha u muzejskom okruženju, str. 110.
- 5.6. Prilagodba pomoću alternativno-augmentativnog govornika, str. 111.

6. Literatura, str. 112.

**riječ
urednice**

„...Otvoreni za javnost, pristupačni i uključivi, muzeji potiču raznolikost i održivost...”

Tiflološki muzej se kroz svoju povijest, poslanje i rad ističe svojom specifičnošću, a opet istodobno toliko široko potrebnim i neophodnim znanjima i vještinama s područja edukacijske rehabilitacije. U zajednici muzej je prepoznat kao otvoren i aktivan sustav koji osluškuje promjene u društvu, a svojim djelovanjem spreman je odgovoriti na nove izazove.

Ova publikacija proizašla je iz edukacija „Muzej za sve”, koje se u Tiflološkom muzeju održavaju od 2019. godine, i po svojoj je cjelovitosti i sveobuhvatnosti jedinstvena u Hrvatskoj. Zamišljena je na način da ponudi zakonodavni, teorijski i praktični okvir prostorne, komunikacijske i informacijske pristupačnosti te osnove komunikacije s osobama s invaliditetom. Priručnik je namijenjen prije svega muzejima, ali može biti koristan u radu s ovim korisnicima i u ostalim baštinskim institucijama.

Priručnik je usmjeren na ostvarivanje veće i kvalitetnije pristupačnosti baštinskih ustanova za različite skupine korisnika s invaliditetom s posebnim naglaskom na slijepu i slabovidne posjetitelje (čak i one koji sebe ne vide takvima, kao što su na primjer starije osobe). Poznavanje raznih vrsta invaliditeta i njihovih obilježja, ali i specifičnosti, preduvjet su za pravilno promišljanje o prilagodbi. Ovdje su na jednome mjestu objedinjeni sadržaji koji će čitatelju povećati kompetencije u implementaciji inkluzivnih smjernica te ukloniti nesigurnosti u svakodnevnom radu s korisnicima.

Nastao je plodnom suradnjom pet autorica čija je temeljna znanstvena disciplina edukacijska rehabilitacija nadograđivana kroz višegodišnja usavršavanja te je rezultat teorijskog i iskustvenog znanja o specifičnostima osoba s invaliditetom, znanja o pristupačnosti, prostornoj prilagodbi, prilagođenoj komunikaciji i informacijama te daje ne samo odgovore na pitanja kako nego i odgovore na mnoga druga pitanja potkrepljujući ih znanjima o specifičnostima populacije osoba s invaliditetom. Željele smo uputiti i na neke pogrešne premise u praksi, poput pretpostavke da bilo kakve prilagodbe pridonose boljoj pristupačnosti ili da je prilagodbu dovoljno uključiti tek pri kraju nekog projekta.

Priručnik se sastoji od pet osnovnih poglavlja. Prvi dio obuhvaća zakonodavni okvir i dokumente koje je potrebno poznavati kako bismo bolje razumjeli svoje odgovornosti prema korisnicima s invaliditetom te nas upoznaje s različitim vrstama invaliditeta i različitim pristupima korisnicima. Drugi dio sadrži prikaz najšireg spektra prostornih, komunikacijskih i informacijskih prilagodbi te nas upoznaje s načinima ispravne komunikacije s osobama s invaliditetom. U trećem i četvrtom dijelu detaljno su razrađene teme zvučnih opisa i taktilnih prilagodbi za slijepe, dok su u petom, zadnjem dijelu prikazani praktični primjeri prilagodbe za korisnike s invaliditetom.

Aktualne teme socijalne uključenosti, univerzalnog dizajna i pristupačnosti pred baštinske stručnjake postavljaju brojne izazove. Vjerujemo da će vas ponuđena rješenja potaknuti te vam pomoći u pronalaženju pristupačnih rješenja za korisnike s invaliditetom jer samo osiguravajući pristupačno i inkluzivno okruženje uvažavamo osobe s invaliditetom, prihvaćamo njihovu različitost, prepoznajemo ih kao ravnopravne korisnike naših sadržaja i time ih potičemo na osobni razvoj. Inkluzivnim društvom općenito pridonosimo adekvatnom odgovoru na društvo budućnosti, odnosno na neizbježno starenje stanovništva i implikacije koje ono donosi.

Morana Vouk Nikolić